

HE LLEGIT
NO SE' ONEVA
PIQUER

Faràs de mare amb dolor

THE ASAHI SHIMBUN / GETTY

CHIYO UNO

JANE LAZARRE

FRANCESC MELCION

NATZA FARRÉ

RUTH MARIGOT

"Donaria la vida pel meu fill, però me l'ha destrossat i només visc pensant com puc recuperar-la", va escriure Jane Lazarre

L'obra més coneguda d'una pionera del feminisme al Japó

"Ja havien passat quatre mesos des del dia de l'època de floració dels cirerers en què havia promès a l'Ohan que tornariem a viure junts, i ni jo mateix entenia per què continuava vivint a casa de l'Okayo". Ho explica el narrador de la novel·la breu *Ohan*. N'és autora Chiyo Uno (1897-1996), gran dama de les lletres japoneses i pionera del moviment feminista al Japó. Publicada per Edicions de 1984 amb una traducció al català d'Albert Nolla, *Ohan* narra amb una prosa elegant el dilema d'un home atrapat entre dues dones que es veu incapaç de prendre una decisió.

Chiyo Uno va escandalitzar la societat japonesa dels anys vint i trenta amb els seus afers amorosos i amb una actitud impròpia de l'època. Per exemple, l'any 1927 va optar per tallar-se els cabells ben curts. Era un tall tan radical que els nens del veïnat fugien cridant quan la veien, segons explica la professora i assagista Rebecca Copeland en una biografia de l'escriptora. *Ohan* es va publicar al Japó el 1957, i es va convertir en el relat més conegut de Chiyo Uno. El protagonista, en Kano, que es debat entre l'esposa i l'amant, no en surt gaire ben parat: "És ben veritat que tinc un caràcter tan feble que em fa viure a les cos-

telles de les dones com si fos un paràsit", admet. Les dues dones que l'estimen són més fortes, més generoses i molt menys covardes que ell.

Un personatge clau de la narració és en Sartoru, el fill d'en Kano i l'Ohan. "Durant tot el temps que vam estar junts vam voler tenir un fill, fins i tot ho vam demanar al Buda i vam consultar un endeví, i no va ser fins que estàvem a punt de separar-nos que l'Ohan va saber que estava embarassada".

Tenir fills et fa tocar el cel però també et fa baixar a l'infern

Quan la novaiorquesa Jane Lazarre va saber que estava embarassada (d'un home negre, per acabar-ho de complicar), va deixar anar un rene. La notícia va ser una sorpresa, però no una desil·lusió: intuïa que tard o d'hora voldria tenir un fill, i aquell moment podia ser tan bo com qualsevol altre. El dia del part, quan va agafar en braços el nadó que havia parit amb dolor, va sentir que no havia desitjat res més a la vida que ser mare... i va jurar que no tindria cap més fill. Quatre anys després va reincidir, tot i que llavors ja sabia per experiència que la maternitat no és pas un camí de flors i violes.

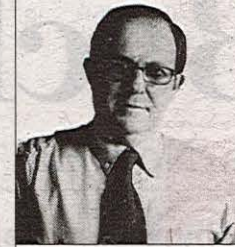
El 1976, Lazarre va plasmar en primera persona i sense filtres l'ambivalència maternal en el llibre de

memòries *The Mother Knot*, considerat un clàssic del feminisme. Quatre dècades després, l'editorial Las Afueras ha recuperat aquell títol, amb una traducció al castellà d'Elena Vilallonga. Sembla mentida però no ha quedat obsolet, tot i que ha plogut una mica d'ençà que es va publicar per primer cop als Estats Units, coincidint amb l'auge de la segona onada feminista.

La gran fal·làcia de la maternitat feliç no s'aguanta per enlloc

A *El nudo materno*, Jane Lazarre s'esforça a desmuntar la gran fal·làcia de la maternitat feliç. Ens regala el testimoni de la seva primera crisi com a mare, des del convenciment que estima la criatura que ha parit. "L'amor maternal comporta una càrrega. Vaig confrontar les meves pors i aversions. Vaig fantasiejar amb assassinats a mitjanit -confessa-. El vaig odiar i vaig plorar perquè la meua vida havia deixat d'existir. I així, durant dos mesos, vaig descobrir en silenci que l'estimava".

I és que ser mare és l'hòstia, però sovint sembla incompatible amb viure la pròpia vida. Natza Farré assegura a *Curs de feminisme per microones* (Ara Llibres) que una amiga li va dir: "Conec moltes dones que marxarien tres anys de viatge i no enyoraríem els nostres fills". ♦

MINÚCIES

JORDI
LLOVET

Cultures religioses

La proposta del conseller Josep Bargalló d'impartir "cultura religiosa" a l'ensenyament és una bona notícia. Al cap i a la fi, a moltes ciutats de Catalunya s'hi troben cristians, mahometans, jueus, hinduistes, adeptes a les religions de Buda i de Confuci, i més col·lectius. Per això un hauria esperat un títol com "cultures religioses", en plural.

Però ni així no s'acabaria d'entendre. Les religions, abans que una altra cosa, comporten una creença, uns textos litúrgics, uns hàbits i uns ritus. La cultura, a qualsevol dels països desenvolupats, marxa a un ritme molt diferent de la religió que practiquen els fidels. La cultura, al l'Europa dels nostres dies, és un concepte molt més ampli que la religió, equivalent en part al concepte de *civilització* i en part a allò que en alemany en diuen *Bildung*, que és com la formació global d'una persona des del punt de vista general, no precisament o únicament religiós. En països d'una sola religió, i molt ferma, com en molts països de fe mahometana, la cultura religiosa i la profana es confonen.

Ara bé: si els nostres docents estan preparats per explicar com va néixer el judaisme a partir d'un possible monoteisme a Egipte i el lloc fonamental que la Bíblia ha tingut en aquesta religió, llavors endavant. Si estan disposats a explicar que la cultura dels cristians del segle IV, al Baix Imperi Romà, va destruir una part molt important del llegat arquitectònic de Grècia i Roma, doncs cap problema. Si estan preparats per explicar la relació entre la religió de Calvi i l'auge del capitalisme a les terres protestants, doncs molt bé. Si són capaços d'explicar l'íntima relació que hi va haver, a Grècia, entre els mites, l'epopeia, la tragèdia i els codis morals, doncs també de primera. Els nostres professors seran capaços d'entendre com a "fet de cultura" l'ablació del prepuci dels nadons jueus de vuit dies, o diran, segons un criteri eurocèntric i segons els nostres costums, que és una barbaritat? Coses com aquesta costen molt d'explicar i d'entendre. És de terner que els professors faran més ideologia europea i cristiana, abraçant tota la resta de religions com a cosa subsidiària i "estranya", que no pas veritable estudi de les diverses religions des d'una òptica absolutament imparcial i universal.

¿A què es deu aquesta reticència del conseller Bargalló a instaurar una assignatura d'història de les religions, en la qual cada fenomen religiós s'explicaria per ell mateix i en relació amb la cultura que ha desplegat o de la qual s'envolta? Perquè no hi ha cap cultura, ni cap "cultura religiosa", que espugui entendre fora del complex canemàs de la "història de les civilitzacions": això sí que seria una bona solució del problema. ♦

CELIA ATSET